

Hur många jordklot behöver du?

Alla människor behöver mat och vatten och tak över huvudet, ibland värme för att överleva. Vi delar alla på jordens resurser, men en del människor använder mycket mer än andra. Globalt äter, reser och konsumerar människor som om vi hade 1,7 jordklot! Och om alla levde som vi gör i Sverige, skulle det behövas fyra jordklot!

Varje människa påverkar planeten genom sitt sätt att leva. Det handlar till exempel om vad vi äter, vilka varor vi köper och hur vi reser. Hur mycket ett land eller en person påverkar brukar på ett förenklat sätt kallas för våra ekologiska fotavtryck. Sverige har tillsammans med länder som Kuwait, och USA störst ekologiskt fotavtryck per person i världen.

Vad är fotavtrycket?

Det ekologiska fotavtrycket är det "avtryck" i naturen som varje människa lämnar efter sig på jordens yta. Ju mer resurser vi använder, desto mer påverkas miljön.

Storleken på just ditt fotavtryck hänger ihop med den yta

som behövs för att producera det du använder, från mat till prylar, samt ytan som krävs för att ta hand om ditt avfall. Utifrån hur mycket mark och resurser som finns på jorden, går det att räkna ut hur många jordklot som skulle behövas om alla levde som du.

Större handavtryck

Om du gör bra saker för miljön, som att återvinna mer och spara på vatten, ökar ditt ekologiska handavtryck. Det hjälper om det köper och den energi du använder tillverkas på sätt som påverkar naturen så lite som möjligt. Till exempel om fordon du åker med går på el istället för fossila bränslen som bensin.

Närodlat mat ger oftast ett mindre fotavtryck än om du äter sånt som odlas på andra sidan jordklotet och transporteras till ditt land.

Skapar mer avfall

I rika länder har mängden avfall per person mångdubbats de senaste 20 åren, och det måste tas om hand. Till avfallet räknas koldioxid, den gas som släpps ut när vi använder olja, bensin, kol eller eldar sopor och trä. Koldioxid är en växthusgas som bidrar starkt till klimatförändring-

arna, vilka i sin tur skapar torka, översvämningar, och försurning av haven.

Olika länder har olika utmaningar. I Sverige står koldioxidutsläppen för mer än hälften av fotavtrycken. Mycket beror på vår konsumtionen av mat och prylar.

Rika större fotavtryck

Rika har de största ekologiska fotavtrycken, medan fattiga lämnar mycket små fotavtryck. Ibland är det stor skillnad mellan olika personer i samma land. Ett barn i Amazonas regnskog använder nästan inga resurser alls, medan en rik ranchägare kan

ha eget flygplan, flera bilar, luftkonditionering och pool. Det skapar ett gigantiskt fotavtryck.

Vad måste hända nu?

Rika måste minska både produktion och konsumtion för att minska sina fotavtryck. Samtidigt behöver många fattiga människor tvärtom öka sina fotavtryck för att få ett värdigt liv, med el och uppvärmning, mat och rent vatten. Utmaningen är att hitta en klimatsmartare väg till ett bättre liv än de miljöfarliga alternativ som rika länder har använt under för lång tid.

Om alla levde som genomsnittsinvånaren i världen skulle vi behöva 1,7 jordklot. Och om alla levde som i ...

... Nordamerika = 5 jordklot

... Afrika = 0,8 jordklot

... Sydamerika = 1,8 jordklot

... Europa = 2,8 jordklot.

... i Asien = 0,7 jordklot

Små vardags-handlingar kan ha stor betydelse. Tänk på att:

- Inte slänga skräp på marken.
- Inte köpa onödiga saker.
- Laga, återbruka och återvinna.
- Använd förnyelsebar energi.

Vad mer kan du göra?

NAINA HELEN W. JÄMA/AFTONBLADET/TT

MINAS PANAGIOTAKIS/TT

Världens barn strejkar med Greta för klimatet

Greta Thunberg, 16 år, från Sverige är ett levande bevis för att barn kan göra stor skillnad. I september 2018 satt hon ensam framför riksdagshuset i Sverige varje fredag och skolstrejkade för klimatet. Hon krävde att vuxna skulle lyssna på vetenskapen, och börja agera på allvar för att stoppa klimatförändringarna som hotar människor, djur och

natur. Gretas protest spred sig snabbt i världen genom sociala medier. Barn i andra länder inspirerades av henne och började också strejka på fredagar. När Greta blev inbjuden till FN:s klimatomöte seglade hon från Europa till New York i USA, för att inte hennes resa skulle bidra till en sämre miljö.

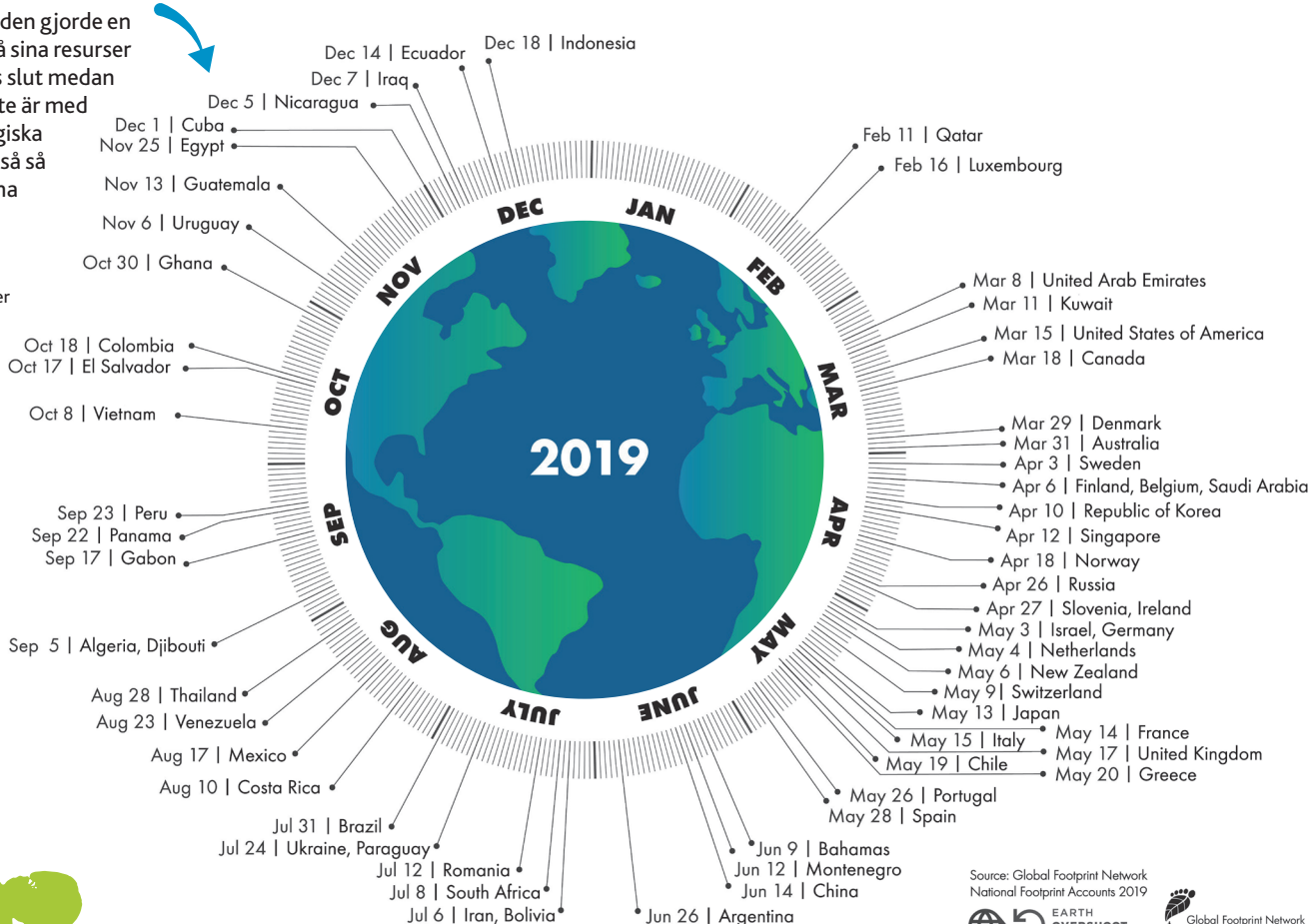
Gretas strejk har vuxit till en global rörelse, Fridays for future (fredagar för framtiden). I september 2019 demonstrerade sju miljoner människor i 160 länder för klimatet tillsammans med Greta. Och de blir ständigt fler.

Hur länge räcker jordens resurser?

Mänskligheten gör slut på mer vatten, mat, energi och annat, än vad naturen hinner återskapa under ett år. I en del länder gör man slut på mycket mer resurser än andra. Dagen då alla resurser är slut kallas Overshoot Day, som 2019 inföll 29 juli!

Som du ser på bilden gjorde en del länder slut på sina resurser långt innan årets slut medan många länder inte är med alls. Deras ekologiska fotavtryck är alltså så litet att resurserna räcker och blir över.

Illustrationen kommer från Global Footprint Network och är på engelska.

"Ni sviker oss. Men unga människor har börjat förstå att det är ett svek. Den unga generationens blickar är på er."
Greta, 16, i sitt FN-tal

